

**Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Ректор Вінницького державного
педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського

_____ проф.Лазаренко Н.І.
« ____ » _____ 2021 р.

ПРОГРАМА І КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ
із загальної педагогіки
для вступу на освітній ступінь магістра
за спеціальністю **011 Освітні, педагогічні науки**

Голова фахової атестаційної комісії

проф. Каплінський В.В.

Вінниця – 2021

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Метою вступного випробування з педагогіки при прийомі на навчання для здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки є оцінка готовності вступників до оволодіння науково-теоретичними основами професійної кваліфікації, зокрема їх, знань і вмінь із загальної педагогіки.

Зміст програми вступного випробування з педагогіки для абітурієнтів, що мають базову, повну вищу освіту за освітнім ступенем бакалавра або освітньо-кваліфікаційним рівнем спеціаліста охоплює такі базові змістові модулі: загальні основи педагогіки, дидактика, теорія виховання, школознавство. При цьому враховано специфіку кожного з розділів педагогічної науки та міжпредметні зв'язки.

Програма складається з пояснювальної записки, переліку розділів, тем і практичних завдань, критеріїв оцінювання, рекомендованої літератури.

Завдання вступного іспиту із загальної педагогіки полягають у тому, щоб оцінити знання та вміння абітурієнтів:

- знання фундаментальних основ педагогіки,
 - вміння аналізувати педагогічні явища, причинно-наслідкові зв'язки, застосовувати теоретичні знання на практиці,
- володіння основними категоріями педагогіки (освіта, розвиток, виховання, навчання), теорії навчання (зміст навчання, методи, форми, засоби навчання, типи навчання, результати навчання), теорії виховання (особистість, соціальна група, зміст виховання, принципи та закономірності виховання, методи, форми та засоби виховання), школознавства (система освіти, принципи організації системи освіти, типи навчальних закладів, структура навчальних закладів, посадові обов'язки працівників системи освіти).

ПЕРЕЛІК РОЗДІЛІВ І ТЕМ

ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ І ДИДАКТИКА

Педагогіка – наука про виховання

Предмет педагогіки. Функції та категорії педагогіки. Система педагогічних наук: загальна педагогіка, вікова педагогіка (дошкільна, шкільна, педагогіка дорослих, геронтологіка), професійна педагогіка, спеціальна педагогіка (тифлопедагогіка, сурдопедагогіка, олігофренопедагогіка, логопедія), предметні методики. історія педагогіки, порівняльна педагогіка. Структура педагогіки як навчальної дисципліни.

Місце педагогіки в системі антропологічних наук. Зв'язок педагогіки з психологією, фізіологією, соціологією, філософією та іншими науками. Педагогічна наука і практика.

Організація і проведення педагогічних досліджень. Типи педагогічних досліджень: описове, експериментальне. Етапи педагогічного дослідження. Методи педагогічних досліджень. Спостереження. Метод експертних оцінок. Експеримент. Опитувальні методи: бесіда, інтерв'ю, анкетування. Якісні методи: аналіз результатів діяльності, документації, контент-аналіз. Методи математичного аналізу даних.

Розвиток, соціалізація і виховання особистості

Структура особистості. Інструментальна (знання, уміння, навички, здібності) та мотиваційно-ціннісна (почуття, ціннісні орієнтації, переконання, потреби, інтереси, ідеали, ставлення) сфери особистості. Розвиток. Рівні розвитку особистості (фізичний, психічний, соціальний, духовний).

Психічний розвиток і дозрівання. Фактори розвитку особистості. Роль спадковості у розвитку особистості. Вплив середовища на розвиток особистості. Поняття про соціалізацію. Фактори соціалізації. Активність особистості як умова її розвитку.

Виховання як фактор розвитку особистості. Поняття виховання: широке і вузьке значення. Метафори виховання. Технократична і натуралістична концепції виховання.

Взаємозв'язок між розвитком, соціалізацією і вихованням особистості.

Теорії розвитку особистості: біогенетичні (С. Холл, А. Гезелл), соціогенетичні (Дж. Уотсон, Б. Скіннер, А. Бандура, Л.С. Виготський), теорії взаємодії двох факторів (конфронтації (З. Фрейд), конвергенції (В. Штерн), персоналістичні (А. Адлер, А. Маслоу, К. Роджерс).

Виховання як педагогічний процес

Поняття про педагогічний процес, його особливості. Структура педагогічного (навчально-виховного) процесу: цільовий, мотиваційний, змістовий, операційно-діяльнісний, контрольний-регулюючий, результативний компоненти. Виховання як особливий вид діяльності.

Цілі педагогічного процесу: загальна мета, основні напрями виховання, завдання, оперативні цілі. Зв'язок між цілями і результатами педагогічного процесу.

Основні напрями виховання: розумове, моральне, естетичне, національне, трудове, фізичне.

Операційно-дійовий компонент педагогічного процесу: методи, засоби і форми навчання та виховання.

Контроль і оцінка результатів навчально-виховного процесу.

Учитель як суб'єкт педагогічного процесу

Специфіка педагогічної діяльності та її вимоги до особистості вчителя. Функції педагогічної діяльності: дослідницька, проектувальна, конструктивна, комунікативна, організаційна.

Педагогічні здібності: академічні, дидактичні, мовні, комунікативні, перцептивні, організаторські, педагогічна уява, здатність до розподілу уваги. Особистісні якості педагога. педагогічне спілкування, його функції. Стили педагогічного спілкування за характером керівництва учнями: авторитарний, демократичний ліберальний. Стили педагогічного спілкування залежно від продуктивності їх виховного впливу (за В. Кан-Каліком). Авторитет учителя. Умови формування педагогічного авторитету.

ДИДАКТИКА

Дидактика – теорія навчання

Предмет, завдання та етапи становлення дидактики.

Структура інструментальної сфери особистості (знання, уміння, навички, здібності).

Дидактичні системи: традиційна (Й.Ф. Герbart), педоцентрична (Дж. Дьюї). Конструктивізм у навчанні (Ж. Піаже, Дж. Брунер). Сучасні дидактичні концепції. Особистісно орієнтовані концепції навчання.

Процес навчання

Суть процесу навчання. Структура навчання. Зв'язок між навчанням і пізнавальним розвитком особистості.

Мотивація учіння. Пізнавальний інтерес, умови його розвитку у навчанні.

Етапи та рівні засвоєння знань. Формування понять. Дидактичні основи формування умінь і навичок.

Поняття про принципи навчання. Походження принципів навчання. Закономірності пізнавального розвитку особистості як наукова основа принципів навчання. Характеристика принципів навчання: принцип систематичності та послідовності; принцип наочності; принцип свідомості та активності учнів; принцип доступності; принцип міцності засвоєння знань, умінь і навичок; принцип науковості; принцип зв'язку навчання з життям, теорії з практикою; принцип урахування вікових та індивідуальних особливостей учнів.

Зміст навчання

Поняття про цілі і зміст навчання. Компоненти змісту навчання: досвід пізнавальної діяльності, практичний досвід, досвід творчої діяльності, досвід ціннісного ставлення до дійсності.

Навчальні плани: базовий, типовий, робочий. Інваріантна і варіативна складова навчальних планів. Стандартизація змісту навчання. Державний стандарт змісту освіти.

Навчальна програма. Способи структурної побудови навчальних програм: лінійний, концентричний, спіральний. Підручники і посібники. Вимоги до шкільного підручника.

Міжпредметні і внутрішньопредметні зв'язки.

Теорії формування змісту навчання: дидактичний матеріалізм, дидактичний формалізм, дидактичний утилітаризм, дидактичний екземпляризм.

Таксономія цілей навчання. Проблема конкретизації навчальних цілей.

Методи і засоби навчання

Поняття про метод і прийом навчання. Зв'язок між методами і засобами навчання. Різні підходи до класифікації методів навчання.

Класифікація методів навчання за джерелом інформації: словесні, наочні, практичні.

Класифікація методів навчання за характером пізнавальної діяльності учнів: пояснювально-ілюстративні, репродуктивні, проблемного викладу, частково-пошукові, дослідницькі.

Пояснювально-ілюстративне навчання, його особливості, переваги і недоліки. Етапи пояснювально-ілюстративного навчання.

Поняття про проблемне завдання і проблемну ситуацію. Типи проблемних ситуацій. Правила та способи створення проблемних ситуацій. Етапи розв'язання проблемного завдання. Оцінка ефективності проблемного навчання.

Програмоване навчання. Типи програм і принципи їх побудови.

Типологія і характеристика засобів навчання. Використання комп'ютерів у навчанні.

Критерії оптимального вибору методів і засобів навчання.

Технологічний підхід у навчанні

Поняття про технологію навчання. Специфічні особливості технології навчання. Технологія формулювання діагностичних цілей. Критеріальне оцінювання як основа технологічного навчання. Відтворюваний навчальний цикл: постановка загальної мети навчання, конкретизація загальної мети, діагностична оцінка знань і умінь учнів, застосування навчальних методів і процедур, оцінювання результатів навчання. Технологія повного засвоєння навчального матеріалу. Переваги і недоліки технологічного підходу до навчання.

Форми навчання

Поняття про організаційні форми навчання. Історичний розвиток загальних форм організації навчання. Класно-урочна система навчання, її переваги і недоліки. Альтернативні системи навчання: мангеймська, батавська, Дальтон-план, план Трампа.

Індивідуалізація навчання та шляхи її здійснення: диференціація, внутрікласна індивідуалізація, індивідуалізація темпу навчання (акселерація, ретардація).

Урок як основна форма навчання у школі. Класифікація уроків. Типи уроків за дидактичною метою: урок вивчення нового матеріалу, урок вдосконалення знань, умінь і навичок, урок узагальнення і систематизації знань, контрольний урок, комбінований урок. Структура різних типів уроку. Загальнодидактична і методична підструктура уроку.

Форми організації навчальної діяльності учнів на уроці: фронтальна, групова, індивідуальна. Способи організації групової навчальної діяльності учнів. Способи створення навчальних груп.

Етапи підготовки вчителя до уроку. Аналіз уроку.

Позаурочні та позашкільні форми організації навчання: домашня робота, семінар, екскурсія, факультатив, консультація, гурток.

Контроль процесу і результатів навчання

Поняття про контроль навчання. Функції контролю: діагностична, навчальна, виховна, стимулююча. Види контролю: попередній, поточний, періодичний (тематичний), підсумковий.

Критерії оцінювання успішності учнів. Дидактичні вимоги до оцінювання успішності. Методи контролю навчання: спостереження, усний, письмовий, практичний, графічний.

Дидактичні тести, їх види. Переваги і обмеження дидактичних тестів. Форми тестових

завдань: відкриті і закриті завдання. Етапи і вимоги до створення дидактичних тестів.

Оцінювання навчальних досягнень учнів. Загальні критерії оцінювання успішності. Рівні навчальних досягнень учнів. Вимоги до перевірки і оцінювання успішності учнів.

ТЕОРІЯ ВИХОВАННЯ

Виховання як складова педагогічного процесу

Поняття про виховання як складову педагогічного процесу. Специфічні особливості виховання, його відмінності від навчання. Структура мотиваційно-ціннісної сфери особистості: потреби, інтереси, переконання, ціннісні орієнтації, установки, ідеали, ставлення, риси характеру. Етапи виховання.

Психологічні механізми виховання: ідентифікація, наслідування, емоційнеобумовлення, мотиваційне опосередкування, конформність, вживання у соціальну роль, підтримання внутрішньої узгодженості поглядів, самоспостереження.

Концепції виховання: директивна, прихованого впливу, сприяння.

Принципи виховання

Закономірності виховання. Принципи виховання: безумовне позитивне ставлення до особистості, опора на позитивне в особистості, прихованість виховних впливів, поєднання поваги з розумною вимогливістю до особистості, поєднання педагогічного керівництва з розвитком ініціативи і самодіяльності вихованців, систематичність і наступність виховання, єдність і послідовність виховних впливів, емоційність виховання, урахування вікових та індивідуальних особливостей вихованця.

Методи виховання

Прямий і опосередкований шляхи впливу вихователя на вихованців. Поняття про метод і прийом виховання. Класифікації методів виховання.

Методи виховання через вплив на підсвідомість вихованця (навіювання, педагогічно доцільна самопрезентація).

Методи виховання через вплив на свідомість вихованця (переконування, дискусія, приклад).

Методи виховання через організацію поведінки вихованця (вимога, привчання, доручення, створення виховних ситуацій, рольова гра).

Методи оцінювання і корекції поведінки вихованців (заохочення, покарання).

Вибір методів виховання.

Виховання особистості в колективі

Поняття про колектив. Основні характеристики виховного колективу. Умови ефективного впливу колективу на особистість. Стадії розвитку дитячого колективу. Шляхи формування колективу.

Організація самовиховання школярів

Самовиховання як фактор розвитку особистості. Зв'язок між вихованням і самовихованням. Організація самовиховання учнів. Етапи педагогічного керівництва самовихованням школярів. Методи та прийоми самовиховання.

Особливості виховання дітей з відхиленнями у поведінці

Поняття про важковиховуваність. Типи важковиховуваних дітей. Причини відхилень у поведінці вихованців. Поняття про корекцію поведінки. Етапи корекційної роботи з важковиховуваними дітьми.

Взаємодія школи, сім'ї та громадських організацій у вихованні молоді

Сім'я як важливий інститут виховання особистості. Педагогічні умови успішного сімейного виховання. Типові помилки сімейного виховання. Форми співробітництва школи і сім'ї у вихованні дітей. Роль дитячих і юнацьких самодіяльних організацій у вихованні молоді.

ШКОЛОЗНАВСТВО

Управління навчально-виховною роботою школи

Суб'єкти управління навчально-виховною роботою школи. Рада школи. Педагогічна рада, зміст і організація її роботи. Функції директора школи та його заступників. Планування роботи школи. Система внутрішкільного контролю.

Методична робота в школі

Завдання методичної роботи. Форми методичної роботи. Предметні методичні об'єднання. Шляхи самоосвіти вчителів. Атестація вчителя.

Система освіти в Україні

Принципи організації освіти в Україні. Правові основи освіти. Система освіти в Україні. Типи навчально-виховних закладів. Державні та місцеві органи управління освітою.

Зразки практичних завдань для співбесіди

1. Відомий американський дитячий лікар Бенджамін Спок розповідав, що його мати, виховуючи п'ятеро дітей, була надзвичайно суворою з ними, однак виховала прекрасних людей і громадян. Ставши батьком, сам Спок вирішив виховувати своїх дітей по - іншому, а саме на засадах свободи, відкритої любові до дітей, дружби і співробітництва з ними. І також виховав не менш прекрасних людей і громадян.

Значить, авторитарна і гуманна система виховання рівноцінні? Визначте і обґрунтуйте свою позицію.

2. Ви методист студентів, які перебувають на педагогічній практиці. Відвідали урок історії з використанням методу демонстрації. Учні десятого класу були пасивні, не проявляли інтересу до навчального матеріалу, що демонструвався на екрані.

Які поради ви як методист дасте студенту щодо забезпечення ефективності цього методу?

3. Поясніть різницю між трьома педагогічними методами:

а) бесідою як методом навчання

б) бесідою як методом виховання:

в) бесідою як методом педагогічних досліджень.

Сформулюйте по одному запитанню до кожного виду бесіди.

4. Максиму здавалося, що йому постійно занижують оцінки. Одного разу, коли він ледве впорався з абсолютно нескладною задачею і отримав цілком заслужену оцінку, він підійшов на перерві і простягнув мені авторучку: «Виправте, будь ласка. Задачу я розв'язав, безперечно, на 8-9 балів, а Ви мені поставили лише 5».

Щоб вплинути на учня, зверніться до методу переконування. Яким змістом ви його наповните? До яких звернетесь аргументів? Ваша ціль - домогтись припинення такої поведінки учня в подальшому.

.Коли Світлана Сергіївна вперше переступила поріг учительської фізико-математичного ліцею, вчителі їй поспівчували, оскільки знали ставлення до літератури майбутніх математиків з 10-Б класу. В учительській вона переважно мовчала. Але це мовчання було змістовним. Недарма ще в університеті студентку Світлану називали майстринею змістовних пауз.

До уроку в 10-Б залишалась майже година. Світлані Сергіївні цього було досить, щоб обміркувати свою першу зустріч з десятикласниками. Вони також готувались гідно зустріти нову вчительку.

З порога Світлана Сергіївна кинула погляд на дошку, вцент списану формулами. Всі демонстративно виконували завдання, написані на дошці. Староста сказав, одночасно продовжуючи писати в зошиті: «Сьогодні у нас директорська контрольна. Ми маємо до неї підготуватись. Наш ліцей спеціалізований, фізико-математичний. А тому ми Вам пропонуємо таку форму співробітництва: Ви нам розповідаєте літературу, а ми розв'язуємо задачі. І нам буде вигідно, бо ми займатимемось головною своєю справою, і Вам непогано, бо будемо сидіти спокійно, не порушуючи дисципліну».

Світлана Сергіївна розуміла, що заклики, моралізування тут тільки зашкодять. «Я зараз мушу так на них подіяти, щоб у них з'явилась потреба і в моєму предметі», — думала вона. Потім

підійшла до вікна і...

До якого методу виховання слід звернутись у цій ситуації, щоб вплинути на мотиваційно-ціннісну сферу особистості учнів і викликати інтерес до літератури? ПрODEмонструйте переконуючий монолог, спрямований на досягнення цієї мети.

Характеристика практичного завдання з педагогіки Орієнтовна схема розв'язання педагогічної ситуації

Які методи чи прийоми виховного впливу ви використаєте
успішно розв'язання ситуації?

для

- Метод педагогічної діяльної самопрезентації
- Метод використання природної ситуації
- Прийоми: вдаваної байдужості, залучення до цікавої діяльності, іронії.

2. Обґрунтуйте педагогічну доцільність одного з обраних вами методів і прийомів.

Мета педагогічної діяльної самопрезентації – створити позитивні враження, викликати повагу, інтерес до особистості педагога.

3. На які принципи виховання будете спиратись при розв'язанні ситуації?

- Безумовного позитивного ставлення
- Прихованості виховних впливів
- Поєднання поваги з вимогливістю

4. Які способи поведінки вихователя є педагогічно не доцільними при розв'язанні ситуації?

З одного боку – покарання, обурення, залякування.

З іншого – загрози, поступливість.

Не ефективно буде повчання, нотації.

5. Запропонуйте оптимальний варіант розв'язання ситуації (ваші конкретні подальші дії на місці педагога).

Не стану робити зауваження і заклимати до порядку, а спокійно з удавано-байдужим виразом обличчя підійду до дошки і напишу: „Погудіть, будь ласка, ще хвилину десять, бо мені є термінова робота. Думаю, що за цей час устигну і завершити”. Закінчивши писати, сяду за стіл, розкладаю наперізви серйозним виразом обличчя...

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДЕЙ АБІТУРІЄНТІВ

Відповідь абітурієнта оцінюється за національною шкалою та за шкалою ECTS.

«Рекомендований» за результатами іспиту абітурієнт, який отримав за шкалою ECTS від 100 до 200 балів.

«Не рекомендований» за результатами іспиту абітурієнт, який отримав за шкалою ECTS менше 100 балів.

Критерії оцінювання знань під час складання вступного іспиту до магістратури:

ECTS – А (180-200 балів) ставиться, якщо під час відповіді на питання екзаменаційного білету продемонстровано професійну ерудицію у сфері науково-педагогічного дослідження, поінформованість щодо найбільш важливих педагогічних ідей, які висловлювалися в минулому та є предметом наукових дискусій сьогодні, володіння поняттєво-категоріальним апаратом сучасної педагогіки; виявлено науково-аналітичні здібності, здатність виокремлювати педагогічні факти, явища, події й описувати їх мовою педагогічної науки, використовувати теоретичні знання як основу й метод пізнання, бачити проблеми для здійснення актуальної науково-педагогічної діяльності, комбінувати знання для більш глибокого розуміння проблем і збагачення професійних знань. Відповіді на всі питання білету та додаткові запитання мають повний, ґрунтовний, вичерпний характер.

ECTS – В (160-179 балів) ставиться за умови, якщо в цілому розкрито зміст питань, показано загальну наукову ерудицію, науково-аналітичні здібності, проте не виявлено та не обґрунтовано сучасні проблеми в розвитку педагогіки, не розкрито власне бачення шляхів їх вирішення.

ECTS – C (130-159 балів) ставиться вступникові до аспірантури, який розкрив основний зміст питань, однак припустився окремих неточностей у трактуванні провідних науково-педагогічних категорій, концепцій та тенденцій розвитку освіти.

ECTS – D (100-129 балів) ставиться у випадку, якщо вступником не показано розуміння основних питань педагогіки та історії педагогіки, не розкрито зміст основних педагогічних понять, категорій, закономірностей і шляхів розвитку педагогічної науки.

ECTS – E (70-99 балів) ставиться за слабкі знання матеріалу, неточні або мало аргументовані відповіді, з порушенням послідовності їх викладу, немає відповіді на додаткові запитання.

ECTS – FX (40-69 балів) ставиться за незнання значної частини матеріалу, суттєві помилки у відповідях на основні та додаткові питання.

ECTS – F (1-39 балів) незнання фактичного матеріалу, відсутність відповіді.

Прийом вступних екзаменів проводиться відповідно до вимог чинного законодавства, нормативних документів Міністерства освіти й науки України. Екзамени відбуваються відповідно до затверджених програм вступних іспитів за білетами у формі співбесіди. Для підготовки відповіді вступник використовує екзаменаційні листи, які після іспиту зберігаються в його особовій справі. Рівень знань оцінюється за національною шкалою та за шкалою ECTS. Стосовно кожного вступника заповнюється протокол екзамену, в якому фіксуються основні та додаткові питання, які були задані протягом екзамену з актуальних проблем педагогіки та історії педагогіки. У протоколі виставляються окремо оцінки відповідей на питання білету та загальна оцінка знань абітурієнта.

Рекомендована література

Основна

1. Акімова О.В. Історія педагогіки: навчальний посібник / О.В.Акімова. – Вінниця: ТОВ Вінницька міська друкарня, 2008.-120 с.
2. Артемова Л.В. Історія педагогіки України: Підр. для студ. вищ. пед. навч. закл. / Л.В. Артемова. – К.: Либідь, 2006. – 424 с.
3. Бех І. Д. Виховання особистості : підручник для студентів вищих навчальних закладів / І. Д. Бех. – К. : Либідь, 2008. – 848 с.
4. Вишневський О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки : навчальний посібник / О. Вишневський. – К. : Знання, 2008. – 566 с.
5. Волкова Н. П. Педагогіка : навчальний посібник / Н. П. Волкова. – К. : Академвидав, 2007. – 616 с.
6. Галузяк В.М. Педагогіка: навчальний посібник / В.М. Галузяк, М.І.Сметанський, В.І. Шахов. – Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2012. – 400 с.
7. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник / С.У. Гончаренко. – Київ :Либідь, 1997. – 374 с.
8. Джуринский А.Н. Педагогика: История педагогических идей. - М.: Наука, 2000.—470 с.
9. Кучерявий О. Г. Педагогіка: особистісно-розвивальні аспекти : навч. посіб. для студентів ВНЗ / О. Г. Кучерявий. - Київ : Слово, 2014. - 436 с.
10. Левківський М.В. Історія педагогіки : Підручник / М.В. Левківський. – К. : Центр навч. літератури, 2003. – 360 с.
11. Педагогіка : баз. підруч. для студентів ВНЗ III - IV рівнів акредитації / [Прокопенко І. Ф. та ін.] ; за ред. д-ра пед. наук, проф., акад. НАПН України І. Ф. Прокопенка. - Харків : Фоліо, 2015. – 571 с.

Додаткова

1. Амонашвили Ш.А. Паритеты, приоритеты и акценты гуманизации образования / Ш.А. Амонашвили, В.И. Загвязинский // Педагогика. – 2000. – № 2. – С. 11–16.
2. Бондаревская Е. В. Гуманистическая парадигма личностно ориентированного образования / Е. В. Бондаревская // Педагогика. – 1997. – № 4. – С. 11–17.
3. Ващенко Г. Виховний ідеал / Г. Ващенко. – Полтава : Полтавський вісник, 1994. – 192 с.
4. Власова О.І. Основи психології та педагогіки: Підручник / О.І. Власова, А.А. Марушкевич. – Київ : Знання, 2011. – 333 с.
5. Вульфсон Б.Л. Сравнительная педагогика: История и современные проблемы / Б.Л. Вульфсон. – М.: УРАО, 2003. – 231 с.
6. Гершунский Б. С. Философия образования для XXI века / Б.С. Гершунский. – М. : Совершенство, 1998. – 622 с.
7. Гурський, В. А. Педагогіка. Кн. 2: Теорія виховання. Управління навчально-виховним процесом. - 2015. - 219 с.
8. Демченко О.П.. Практикум з історії педагогіки : навч.-метод, посіб. для виклад, історії педагогіки, на допомогу студ. педагогічних ВНЗ під час самостійного вивчення теоретичних основ, підготовки до лекційних, семінарських і практичних занять / О. П. Демченко . - Глухів : Нілан-ЛТД, 2011.-324 с.
9. Джурицкий А.Н. История педагогики. - М.: Наука, 1999. - 475 с.
10. Євтух В.Б. Вступ до етнопедагогіки: Навчальний посібник / В.Б. Євтух, А.А. Марушкевич, Н.М. Дем'яненко, В.В. Черпак. – Київ : ВПЦ „Київський університет”, 2004. – 88 с.
11. Зайченко, Іван Васильович. Історія педагогіки: у 2-х кн. Кн.1. Історія зарубіжної педагогіки : навч. посіб. / І. В. Зайченко. - К. : Слово, 2010. - 624 с.
12. Історія української школи і педагогіки: Хрестоматія / За ред.. В.Г. Кременя; Уклад. О.О. Любар. – К.: Знання, 2005. – 767 с.
13. Кравець В. Історія класичної та зарубіжної педагогіки та шкільництва. -Тернопіль : Світло, 1996. - 409 с.
14. Кравець В. П. Історія української школи і педагогіки : курс лекцій : навч. посібник / В. П. Кравець ; Міністерство освіти України. - Тернопіль : Кн.-журн. вид-во "Тернопіль", 1994. - 357 с.
15. Кузьмінський А. І. Педагогіка : підручник / А. І. Кузьмінський, В. Л. Омеляненко. – К. : Знання-Прес, 2004. – 445 с.
16. Курлянд З. Н. Педагогіка : навчальний посібник / З. Н. Курлянд, Р. І. Хмелюк, Т. Ю. Осипова та ін. – Харків : Бурун Книга, 2009. – 304 с.
17. Левківський М.В. Історія педагогіки : Підручник / М.В. Левківський. – К. : Центр навч. літератури, 2003. – 360 с.
18. Любар О.О., Стельмахович М.Г., Федоренко Д.Т. Історія педагогічної думки і освіти в Україні. Ч.І. - К. : Освіта, 2000. - 534 с
19. Мазоха Д. С. Педагогіка : навчальний посібник / Д. С. Мазоха, Н. І. Опанасенко. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 232 с.
20. Максимюк С. П. Педагогіка : навчальний посібник / С. П. Максимюк. – К. : Кондор, 2005. – 667 с.
21. Малихін А. О. Педагогіка в поняттях, схемах, таблицях, коментарях : [навч. посіб.] / А. О. Малихін ; Бердян. держ. пед. ун-т. - Бердянськ : БДПУ, 2015. - 178 с.
22. Марушкевич А.А. Основи педагогіки: Навчальний посібник / А.А. Марушкевич. – Київ : ВПЦ "Київський університет", 2007. – 123 с.
23. Омеляненко С. В. Педагогіка : тестові завдання : навчальний посібник / С. В. Омеляненко. – К. : Знання, 2008. – 391 с.
24. Освітні інновації: філософія, психологія, педагогіка. Ч. 1 . - 2014. - 255 с.
25. Освітні технології: навч.-метод. посіб. / О.М. Пехота, А.З. Кіктенко, О. М. Любарська ; [за ред. О. М. Пехоти]. – К.: А.С.К., 2003. – 255 с.

26. Пальчевський С.С. Педагогіка. Загальні засади педагогіки. З історії педагогіки. Теорія освіти і навчання (дидактика). Теорія виховання. Школознавство : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / С. С Пальчевський. – К. : Каравела, 2007. – 576 с.
27. Педагогическое наследие / Сост. В. М. Кларин, А. Н. Джуринский. – М. : Педагогика, 1988. – 416 с.
28. Полякова Г. А. Педагогіка : навчальний посібник / Г. А. Полякова, Т. А. Борова. – Х. : ВД “ІНЖЕК”, 2011. – 374 с.
29. Практикум з педагогіки : навчальний посібник / за заг. ред. О. А. Дубасенюк. – К. : Центр навчальної літератури, 2004. – 464 с.
30. Прокопенко І.Ф. Педагогічні технології: Навч. посіб. / І.Ф. Прокопенко, В.І. Євдокимов. – Харків : Колегіум, 2005. – 224 с.
31. Реан А. Л. Психология и педагогіка / Реан А. Л., Бордовская Н.В., Розум С.И. – СПб.: Питер, 2001.
32. Розвиток народної освіти і педагогічної думки на Україні (X – поч. XX ст.) : нариси / за ред. М. Д. Ярмаченка. – К. : Рад. шк., 1991. – 381 с.
33. Сбруєва А.А., Рисіна М.Ю. Історія педагогіки у схемах, картах, діаграмах: навчальний посібник. - Суми : СНУ, 2000. - С. 398.
34. Сисоєва С.О. Основи педагогічної творчості: підруч. / С.О. Сисоєва. – Київ : Міленіум, 2006. – 346 с.
35. Сухомлинська О.В. Історико-педагогічний процес: нові підходи до загальних проблем / О.В. Сухомлинська. – К. : АПН України, 2003. – 68 с.
36. Туркот Т. І. Психологія і педагогіка вищої школи : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Т. І. Туркот. - Херсон : Олді плюс, 2013. - 515 с.
37. Українська педагогіка в персоналіях : у 2 кн. ; навч. посіб. для студ. вищих навч. закл.. Кн. 1 : X- XIX століття / за ред. О. В. Сухомлинської. - К. : Либідь, 2005. - 624 с.
38. Українська педагогіка в персоналіях : у 2 кн. ; навч. посібник для студ. вищих навч. закладів. Кн. 2 : XX століття / за ред. О. В. Сухомлинської. - К. : Либідь, 2005. - 552 с.
39. Українська педагогіка в персоналіях. В 2-х кн. – Кн. 2 / За ред. О.В. Сухомлинської. – Київ : Либідь, 2005. – 550 с.
40. Фіцула М. М. Педагогіка : навчальний посібник / М. М. Фіцула. - К. : Академвидав, 2007. – 560 с.
41. Харламов І.Ф. Педагогіка / Харламов І.Ф. - М., 2000. - 516 с.
42. Хуторской А.В. Современная дидактика: учебник для вузов / Хуторской А.В. - СПб., 2001. - 456 с.
43. Щербань П. М. Прикладна педагогіка : навчально-методичний посібник для студентів педагогічних навчальних закладів / П. М. Щербань. – К. : Вища школа, 2002. – 215 с.

Затверджено на засіданні кафедри педагогіки, професійної освіти та управління
навчальними закладами протокол № 9 від 16 лютого 2020 року

Голова фахової комісії

проф. Каплінський В. В.